

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v ocenc poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja 60.— K pol leta 30.— " četrt leta 15.— " posamezna številka po K 1:20.

Za oznanila je pisati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. " " " dvakrat . . . 1 " 80 " " " " trikrat . . . 1 " 80 " za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštnine.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana razpise služb je plačati po 1 K vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 10 K.

Telefon uredništva št. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Atentat na naše žepe.

Prepričani smo, da se je prvega t. m. polotila večina državnega uradništva nejevolja, ko je prejela svojo mesečno plačo. Država je prisilno odtegnila vsakemu državnemu uradniku 5% draginjske doklade, ki naj bi bila določena za fonde gospodarskih uradniških zadrug in zveze.

Morda, da je gospodarska organizacija za uradništvo potom zadrug teoretično dobro zamišljena in ideja koristna, vendar moramo izpregovoriti par besed k nedemokratičnemu načinu s katerim je bil ta davek za uradništvo uveden.

»Učiteljski Tovariš« je pravočasno opozoril učiteljstvo in deželno uradništvo na naredbo, s katero hoče država uvesti prisilni davek za gospodarske uradniške konzume. Na uvodnem mestu smo prinesli podrobnosti naredbe, dokler je bila še v snetku. Opozorili smo tudi med noticami na državno namero in pozvali društva, da o tem razpravljajo. Na ta članek se je odzval samo eden od tovarišev, ki je še razpravljal o stvari; pač pa so društva na svojih zborovanjih zavzela svoje stališče k uradniškim gospodarskim zadrugam — in proti prisilnemu davku za nje. Centrala naše organizacije je storila svojo dolžnost!

Druga glasila državnega uradništva in organizacije državnega uradništva so razpravljale o tem vprašanju; posebno so se pa interesirali za izvedbo in uveljavljenje naredbenega načrta razni jugoslovanski židje in interesenti obstoječih gospodarskih zadrug.

Dne 1. februarja t. l. je država zbrala lep fond, ob katerem bodo imeli svoje zadovoljstvo razni jugoslovanski židje, ki trgovcem ne morejo oddati svojega nesolidnega blaga; in s katerim bodo sanirale svoje finance obstoječe uradniške gospodarske zadrug, ki kljub spekulaciji s »stanovskim« geslom in sklicevanjem na stanovske organizacije in solidarnost ter visokim cenam svojemu blagu niso mogle s svojim gospodarstvom spraviti zadrug na — zeleno vejo.

Kaj bo imelo uradništvo od prisilno odtrganega denarja?

Ako vse leto kupuje v uradniških konzumih ne bo prihranilo toliko denarja kolikor mu ga je država odtrgala in se bo moralo čisto zadovoljiti še s slabejšim blagom, kakor bi ga dobilo za par vinarjev dražje pri trgovcu; plačati mora delež in s tem prevzeti svoje obveznosti; še manj bo pa imelo uradništvo v maloštevilnih krajih, kjer gospodarske zadrug ne bo mogoče ustanoviti, obstoječih se pa zaradi oddaljenosti in podražitve s pošiljanjem ne bo moglo posluževati.

Kar je gospodarstvo pri zadrugah v malem, to bo gospodarstvo pri Zvezi v velikem: iz namena zadrug, služiti svojim članom za dobavo cenejšega blaga, drže svoje člane le še s tem, da so cene blagu le za par vinarjev pod dnevno ceno, postajajo pa od dne do dne bolj spekulativna čisto navadna trgovska podjetja, oziraje se na interese članstva samo v toliko, da jih obdrže kot konsumente. In kar so zadrug, to bo zveza — kakor uči praksa!

Komu so torej 5% odtegljaji potom države v korist? Uradništvu gotovo ne! Naredba o prisilnem prispevanju državnega uradništva za uradniške konzume se ni uveljavila samo brez zaslišanja uradniških organizacij, ampak celo proti volji in proti stališču prizadetega uradništva in uradniških organizacij.

Naša dolžnost je, da najodločnejše protestiramo proti temu atentatu na naše žepe in da zahtevamo temeljite izpremembe te naredbe!

Nadzorniki za mešč. šole.

Ob prevratu smo si postavili svoj stanovski in šolski program, ki ga hočemo izvesti v svoji državi. Glavna načela in smernice tega programa nam predstavlja spomenica, ki jo je učiteljstvo izročilo prvi narodni vladi, nadalje brošurica Gangl-Fleretova o preosnovi narodnega šolstva in načrt šolskega zakona, ki

* Ko je bil ta spis že gotov, se je tudi drugo uradništvo oglasilo v slov. dnevnikih proti tej novi naredbi in zavzelo enako stališče, kakor predstojeci članek. Ured.

ga je sestavil tozadevni odbor centralne organizacije — po predlogih okr. učiteljskih društev. V teh spisih so vsebovana naša načelna stališča do posameznih stanovskih in šolskih vprašanj. Teh načel se imamo držati tudi v bodoče, ker so zasnovana na najširšem demokratičnem temelju in so izraz naše celokupnosti. Če so organizacije iz taktičnih ozirov popustile v nekaterih vprašanjih, ni to smatrati, da so odstopile od načel, ampak čakajo le trenutka, da jih uveljavijo.

Odločen naš nastop, ki je temeljil na neomanjanem načelnem stališču, nam je prinesel uspehe. Dosegli smo uspehe v personalnem oziru; realizovale so se naše zahteve tudi delno z znano naredbo št. 111; naše materialne zahteve nam je realizovala naredba o ureditvi učiteljskih plač v Sloveniji, katere oče je sedanjí poverjenik za uk in bogočastje; kot dopolnilo njej je izšla naredba 5. maja 1919; itd. Tudi je izšlo še več naredb, ki so skladne z našim načelnim stališčem in našimi zahtevami.

Kot posebno dovršeno moramo smatrati naredbo o ureditvi učiteljskih plač 1918. z dopolnilno naredbo z dne 5. maja 1919.

Do te dobe se ni pojavilo nobeno specialno meščanskošolsko vprašanje, ker je bila uvrstitev meščanskošolskega učiteljstva upoštevana. Podrl je pa to soglasje zakon o narodnih šolah iz Beograda, ki je prezrl popolnoma meščanskošolsko učiteljstvo in vse one kategorije, katerim je bilo materialno razmerje in stanje urejeno z naredbo 5. maja 1919. In od tedaj je postalo meščanskošolsko vprašanje akutno!

»Ubili bodo razvoj meščanskega šolstva!« se je glasil prvi odmev. Poskušalo se je popraviti napako, pa se je do danes ni posrečilo. To je eden glavnih vzrokov, da se je vzbudilo nezadovoljstvo med meščanskošolskim učiteljstvom, ki snuje sedaj svoje posebno stanovsko društvo. Ako se bode pa posrečilo temu društvu popraviti storjeno napako, je drugo vprašanje.

Ob teh materialnih prilikah se je pa popolnoma pustilo iz vidika drugo vpra-

šanje, t. j. nadzorniško vprašanje meščanskih šol.

Ob prevratu smo postavili princip, da nadzoruj ljudske šole ljudskošolski učitelj, srednje šole srednješolski profesor, meščanske šole meščanskošolski učitelj. Ta princip je bil kršen s tem, da se je zaprla pot do nadzorniškega mesta nad ljudskim šolstvom ljudskošolskemu učiteljstvu v dveh okrajih in se je to nadzorstvo poverilo meščanskošolskemu učiteljstvu; kršen pa je bil ta princip tudi pri meščanskem šolstvu, ker je bilo vrhovno nadzorstvo nad meščanskimi šolami poverjeno profesorju.

Iz obeh slučajev je videti omalovaževanje meščanskošolskega vprašanja. Okrajno nadzorstvo meščanskih šol se je priključilo ljudskošolskemu referatu, višje nadzorstvo meščanskih šol se je pa priključilo srednješolskemu referatu. Meščanskošolski referat je postal pri tem v obeh slučajih postranski referat, katerega ne morejo referenti posvetiti vse svoje pozornosti, dasi bi interes razvoja meščanskega šolstva to zahteval. Okrajnim šolskim nadzornikom je poleg meščanskih šol poverjena kopica ljudskih šol, katerih nadzorstvo in vodstvo zadošča v preobilici za enega moža v vsakem okraju, višje šolsko nadzorstvo meščanskih šol pa tudi zahteva samostojnega referenta, ki bo vse svoje moči lahko posvetil samo meščanskošolskemu vprašanju.

Da ne bo meščanskošolsko vprašanje samo pastorka v šolski upravi, je naša zahteva: da se loči okrajno šolsko nadzorstvo meščanskih šol in se postavi kot nezdružen, samostojen referat, in da se enako osamosvoji višješolski referat meščanskih šol; za okrajno šolsko nadzorstvo meščanskih šol sta neobhodno potrebna dva referenta, ki imata dovolj opravka s temi šolami, ako hočeta vse svoje sile posvetiti temu vprašanju, zato naj se jih razbremení nadzorstva nad ljudskošolskimi šolami, ki naj se poveri ljudskošolskemu učitelju; za višješolsko nadzorstvo meščanskih šol pa moramo zahtevati tudi samostojnega referenta, ki bo imel čez obilico dela s temi šolami.

Praksa nam pa narekuje še en princip za nadzorstvo meščanskih šol: me-

LISTEK.

Pismo.

Strokovni tajnik, nate sem hud! Gorje Ti, če mi prideš v pest! Brblja brbljava. Ali ti nisem tolikokrat pravil: »Kadar govoriš z žensko, bodi previden. Nikar vsega ne zbrbljaj!« Kaj Te je motil vrag, da si razkladal moji hujši polovici o korakih, ki jih dela Poverjeništvo za pravične omoženih učiteljic? Rudi, raje bi se bil vgriznil v jezik, kakor da si to zbleknil! Če nisi vedel družega, vprašal bi jo po otrocih, če jim je že splahnila na peti lanska ozeblina, ali če mož še tako rad je ajdove žgance z ocvirki itd. itd. Vidiš, tako in enako bi se pogovarjal, pa bi Te imela še danes vsa družina v čisljih. Zdaj si pa nakopal gorje meni in sovraštvo sebi.

Pa kako je bilo? Oni dan sem pohlevno čakal na ljubljanski vlak, s kojim se je imela pripeljati moja ljuba ženica. Rad bi šel zjutraj z njo v Ljubljano, pa mi je v tako laskavih iz-

razih povedala, da jaz nič ne razumem — butelj mi ni rekla — da bi ji bil v trgovinah le v napotje. Ubogal sem jo, pa zato nisem »pantofel«. Zabičala mi je, da jo moram zvečer počakati na postaji, ker sama ne nosi zavojčkov, ko ima moža. — Po tričetrturi zamudi izstopi sveža in okusna — kakor pomladanski cvet, le nekoliko jo izprehaja rdečica, najbrže iz samega hrepenenja po meni. Že razkleden roke in jo hočem objeti, ko zadoni zamokli: »Avša, poberi pakelce in idi!« Začuden se oziram krog sebe, a ne vidim družega ko ženo, ki hitro koraka proti izhodu. Nisem »pantofel« ali zavitkov vendar ne morem pustiti na tleh! Ženo komaj dohajam, tako jo je brisala. Na vsako pohlevno vprašanje sem dobil stereotipen odgovor: »Tiho!« Za ocvirek je priletela še kaka »šema«. Prav na dnu srca v najskritejšem kotičku se mi je rodila misel, da je žena danes obsedena. — Bog ne daj, da bi razvijal to misel nadalje. Komaj odloži doma vrhno obleko — kot kavalir sem ji hotel pomagati — pa me sune v stran, ko se odpro vse zatvornice njene zgovornosti. Dekla je pozneje

pravila sosedu, da so gospa kričali, a jaz tega nisem opazil, vsaj bil je moje ljube ženke glas. In zdaj je letelo vse vprek: »Ti mrha nesramna, Ti avša, brljavska, caputa, čampa, e...«, fertamuza, grdoba grda! Take reči počenjaš po svetu in meni lažeš, ko letaš k tistim sejам v Ljubljano, da se potegujete za učiteljske koristi. Lepe učiteljske koristi! Za omožene učiteljice se potegujete!« »Ali zlatek moj« »Nič, tiho, sam strokovni tajnik, ki je tudi en tak — ne morem zapisat — kakor si Ti, sram Te boji!« »Ali ženica, dovoli!« »Nič ne dovolim, najmanj pa, da bi se Ti potegoval za omožene ženske, za te naj se potegujejo njihovi možje, da, veš! In to Ti rečem, še danes izstopiš iz tiste organizacije, kjer se potegujejo za omožene ženske in to takoj, da veš!« »Ljuba ženka, moja zlata ženka...« »Tiho, takoj pri tej priči objubi!« »Ali že...« »Prisezi!« »Ali —« »Prisezi!« — Sklonil sem glavo. Nič več ne bom smel k sejам sveteta, kjer Ti tako navdušeno predavaš o ženskih pravicah, nič več ne bova ustanavljala U. J. P. Oh Rudi, Rudi, kaj si storil! Moja žalost prikipi do vrha. Pograbi me

sveta jeza in že dvigam glavo, da odločno odgovorim »ne«, pa bum! prileti mi tisti znani zimski kožušček, ki ima gumbe, ko konjske šajbe, v glavo, da se mi kar zvrtil. »Prisegam,« zavpijem v blaznem strahu in kot iz daljave še slišim »Amen« predno se nezavesten zgrudim v naslanjač.

Ko se zopet zavem, bilo je vse tiho in prazno. Šele polagoma se domislím vseh dogodkov. No, če natančno premislím, vsa zadeva ni tako enostavna. Ljubi Rudi, kaj bi Ti počel, če bi žena Tebe »izbuksirala« iz organizacije! Ti bi pravzaprav zaslužil, a kaj naj počno žena in otroci, ko Ti odpade tisti mastni zaslužek pri Poverjeništvu? Hud sem na Te, ali tega Ti vendar ne privoščim! Tolaži me tudi blažena zavest, da nisem »pantofel«, vsaj je bila vendar predzadnja beseda — moja!

Ali ste že pristopili kot član (članice) k Tvornici učil?

ščanske šole nadzoruj meščanskošolski učitelji, ki je že deloval na meščanski šoli več let in ne teoretik, ki ni videl notranjosti meščanske šole.

Ostanimo pa zvesti glavnemu našemu principu: srednje šole nadzoruj srednješolski profesor, meščanske šole meščanskošolski učitelji, ljudske šole ljudskošolski učitelj — in zahtevajmo, da se to že enkrat izvede!

FRAN ČRNAGOJ:

Šolski list.

Naj povem svoje misli še o Črnejevi in Fleretovi knjigi.

Črnejeva 2. številka I. stopnje, namenjena za 2. in 3. šolsko leto (to je treba radi orientacije vedno znova povdarjati!) obseza na 64 straneh 110 berilnih sestavkov in stane 5 K.

Pet kron! To je za to knjigo smešno nizka cena, ako jo primerjamo s cenami drugih knjig, ki izhajajo v tej dragini.

Ako je Rapetova 3. številka precej obsežna, bi dejal, da je vsebina tudi primerna, ako izvzamem štiri berila in sicer 36. b. »Vrbe«, 48. b. »Rjavi hrošč«, 84. b. »Na občinski seji« in še 85. b. »Okraj«.

Vrbe ali rjavega hrošča moramo obravnavati na tak način samo na višji stopnji, nikakor pa ne na tej. Saj je prav, da sta spisa o vrbah in rjavem hrošču tudi že v tej knjigi, a čisto drugačna in kratka bi morala biti. Kako vse drugačen je Erjavčev spis o skorcu! Kakor nalašč za to stopnjo! In pa belouška od neznanega avtorja! Tak spis je tej stopnji primeren!

Ne vem tudi, zakaj se sprejmeta dva spisa o eni in isti stvari v isto knjigo? — Prav kakor bi se hotelo podati dva vzorca. Ganglov poezije polni spis »Kosec« pač daleč nadkriljuje spis neznanega avtorja »Košnja«. In ta dva spisa sta natisnjena v knjigi drug za drugim!

Tudi spis »Na gori« je nespreten, in tudi »Dušan in Ivica« in »Velika noč« mi nista po volji. Prva radi tega, da Dušan zajoka, ko zagleda mamico, drugi pa — no pa — ker bi bilo treba drugačnega spisa.

Je tedaj Črnejeva knjiga slaba? Ne, ne! Prav vrla je in ravno radi tega sem naštel hibe najprej, da morem govoriti odslej le o vrlinah.

Skrbno je izbrana pripovedna vsebina in pesnice človeka očarajo!

Zupančič — kjer se pokaže — ljubek in humorja poln! Njegova »Čez noč — čez noč« in »Žabe« in »Veverica«! Kaj si more misliti kdo kaj primernejšega za to stopnjo!

In Rapetova »Molitev«, Kettejev »Deček in cvet«, Črnejeve »Zlatice«, Vide Jerajev »Navsezgodaj«, Pavle Grošljeve »Uboga ptičica« — in še in še! — Ljubko, poezije in pa humorja polno!

Izmed pripovednih spisov je obilica prav vzornih, vzgojnih in otroškemu duhu na tej stopnji prav primernih.

Črnej je izpolnil dane mu naloge z veliko ljubeznijo!

Fleretova knjiga obseza na 205 straneh 162 sestavkov in stane 14 K. Tudi ta cena ni previsoka in je daleč cenejša, kakor vsaka druga knjiga z enako vsebino.

Rekel sem že, da je knjiga mnogo preobširna in sicer z ozirom na to, da ima za predhodnico že prvo številko te stopnje. Zadostovala bi že sama kot čitanka za vsa tri zadnja šolska leta, za katera je namenjena.

Brez vse škode bi se bila lahko skrajšala in bi se morala skrajšati ker 1.) sodijo pesnice 35, 43, 62, 65 in 70 v nižjo stopnjo, in 2.) je najti berila 11, 59, 60, 69, 72, 73, 83, 97, 101 in 102 že v Rapetovi stopnji. Vrhutega pa bi bila lahko izostala berila 48, 53 in 57, ki so nižje vrednosti pa silno obširna.

Preobširnost beril je sploh kardinalna napaka »Šolskega lista« in naj se to pri izdaji stalnih čitank upošteva.

Res — Erjavčevih »Mravelj« in njegovega »Krokarja« nikakor ni mogoče ne črtati in ne krčiti in tudi moje »Čebele« v II. stopnji morajo ostati take, kakoršne so. A to so leposlovna berila, ki izpopolnjujejo obnem prirodopisno nalogo.

Obiležje etičnega dela Fleretove knjige je ljubezen do matere in domovine! — Meškova »Mati« in Maistrova »Za snom« — ti pretrese dušo! Koliko poezije — pa koliko ljubezni!

To mora vplivati na otroško dušo kakor neodoljiv val! Foersterjeve »Zakrpene hlače« so spis, ki ti pritirajo solze v oči — s tako realistikto so vzete iz življenja in prisilijo vsakogar, da se z vso ljubeznijo spominja svoje matere, ki je zanj toliko skrbela!

Ilešičev spis »Nezadovoljnost v slovenski občini« je prav v sedanjem času

aktualen in tudi pozneje nikdar ne izgubi svoje veljave, ker je pisan vzorno — in ker je in bo tista nezadovoljnost v slovenskih občinah tipična.

Cankarjeva »Pozdravljena domovina« je visoka pesem domovini in je vsaka beseda o njej odveč — saj jo vsakdo izmed nas pozna!

Ko bi hotel ocenjevati vrednost vsakega spisa v tej knjigi, potem ni tako hitro konca in zato moram to opustiti.

Od pesnikov so zastopani vsi važnejši, seveda med njimi zopet v prvi vrsti Zupančič. Njegova »Ptičja gostija« ti prisili v dušo prisrčen smeh — tako je ljubka!

Gregorčiča in Aškerca omenjati je odveč, pač pa moram omeniti Gasparjeve »Pesmi z juga«, ki bodo netile v mladih dušah plamen, ki bo do končne osvoboditve vsega našega naroda neizogibno potreben!

Prirodopisni, zemljepisni in zgodovinski del je obdelan v knjigi tako vsestransko, da ne bo zašel učitelj nikdar v zadrego, kje naj vzame snov za učne ure. To je že cela učna knjiga za učitelja.

Berilo »Priateljstvo med žuželkami« (78) pa je tako težko, da je smatram za ljudsko šolo popolnoma neprimerno.

Ako sem zgoraj omenil, da je več beril natisnjenih v tej stopnji, ki so natisnjeni že v II. stopnji, moram pristaviti, da v tem oziru ne gre očitke Fleretu, ampak dejstvu, da sta delala Rape in Flere ločeno vsak za se in je bil v tisti naglici in pri taki razdalji kontakti otežkočen.

Pri izdaji stalnih čitank mora vzeti končno redakcijo v roke in sam urednik, potem bo ponovitev v isti obliki nemogoča.

V isti obliki, pravim! Ker hrošč na primer in krt itd. je lahko tudi v vseh stopnjah, ker je prav, da se škodljivost prvega in korist drugega povdarja še in še, a opis mora biti posameznim stopnjam primeren.

Srbskih sestavkov tudi pogrešam; premalo jih je. Tri srbske pesmi — med njimi Jovičeva čustvena »Drino, lepa Drino!« — je premalo.

Ne smem pozabiti uganjanja. To je seveda Zupančič. Kar — on in on — pa vse so mične!

Rešitev v knjigi pa naj izostane! Naj se vsakdo malce trudi, da jih razreši — zakaj knjigo okrog zasukati ni nobena uganka!

Tisk je skozinskoz ličen in razločen. Samo eno: V prvi stopnji naj bo večji, v drugi manjši. Samo Rapetova 2. številka je tiskana na slabšem papirju in zato je včasih slabše čitljiva.

Napak Črnejeva in Fleretova knjiga nimata. Pač pa ima Rapetova 2. številka stilistične oziroma stvarne napake.

Ne bom jih tukaj našteval, ker je škoda časa in papirja. Dal pa bom avtorjem na razpolago izvode, katere sem rabil za oceno in v katere sem zapisaval svoje pripombe. Ti izvodi s pripisano oceno jim morda pridejo prav ob izdaji novih čitank.

So nekateri, ki zahtevajo takoj novih čitank. Jaz bi s čitanko za višjo stopnjo še počakal. Fleretova knjiga s 14 K ni draga, pa je tako obširna, da zadostuje za celo leto. Po strogi preizkušnji pa bi dobili zares vzorno čitanko. Cenejša pa čitanka tudi ne bo, ampak precej dražja.

O Fleretovi knjigi je moja končna sodba, da je izborna. Sestavljena je z vestnostjo. Da je obširna, napeljala ga je v to gotovo ljubezen do stvari, češ: »Nate prijatelji, tu imate poln koš biserov! Jemljite — izbirajte!«

Saj so v njej tudi res biseri. Ako popravljam tiskovno napako »Tovariša«, kjer je omenjen Skrlj, mesto Skulj, sem svoji nalogi zadostil in — končam.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za Maribor in b. o. Stavak »Pri slučajnostih se s soglasnim odobravanjem vzame na znanje dopis in stališče glede volitev v v. š. svet« v zadnjem poročilu Učit. društva za Maribor in b. o. (»Učiteljski Tovariš« št. 5.) je popraviti, da se pravilno glasi sledeče: »Pri slučajnostih se s soglasnim odobravanjem vzame na znanje odgovor odbora našega društva na dopis ožjega sosveta poverjeništvu glede volitev v v. š. svet.«

Tajnik Hren.

+ Poročilo ustanovnega zborovanja učiteljskega Meziške doline dne 19. t. m. na Prevaljah. Dne 19. januarja se je vršilo v Prevaljah ob stalni udeležbi ustanovno zborovanje učiteljskega društva za »Meziško dolino«. Zborovanje je vodil bivši predsednik pliberškega učiteljskega društva, tovariš Močnik. Soglasno je bil sprejet pristop k UJU.

V odbor so bili izvoljeni: Predsednik nadučitelj Peter Močnik, namestnik: Josip Macarol, nadučitelj, Dravograd; tajnica: Lizika Kert, Tolsti vrh; namestnik: Adoli Sokol, Kotlje; blagajnik: Vinko Okorn, Prevalje; namestnik: Drago Doberšek, Prevalje; odborniki: Feimig Ivo, Neža Linhart in Vinko Möderndorfer.

Blagajničarka g. L. Kert poroča o stanju blagajne. Učiteljsko društvo za pliberški okraj je štel 65 članov. Dohodkov je bilo 6857 K 84 vin., izdatkov 6688 K, toraj preostanek 169 K 84 vin., kateri znesek dobi novoustanovljeno društvo za Meziško dolino. V novoustanovljeni šolski odbor za okraj Prevalje je bil izvoljen kot zastopnik učiteljskega nadučitelj P. Močnik, namestnikom pa nadučitelj Josip Macarol v Dravogradu.

Zborovanje je poteklo precej burno. Stalo je pod vtisom ukrepa bivšega poverjenika Dr. Verstovška, ki je proti odločno izraženi želji od strani učiteljskega, prevaljski sodni okraj pridelil nadzorniškemu področju slovenjegraškemu, dasi je ta okraj že itak preobširen in dasi govore tehtni razlogi za to, da ohrani začasno prevaljski okraj, kakor v politično upravnem, tudi v šolskem oziru svojo samostojnost. Danes ni enega učitelja v vsej Meziški dolini, ki bi verjel, da so bili stvarni razlogi merodajni za ta ukrep poverjeništvu in oni faktorji pri višji šolski oblasti, ki so ta ukrep izzvali so skrivni, ako gine avtoriteta šolskih oblasti med učiteljsvom. Učiteljsvo ima ta britki občutek, da njegovo delo na Koroškem ni našlo nikjer priznanja, da se razum ožjih sotrudičev, spriče ocene in skrajno površne kritike našega plebiscitnega dela nihče ne zaveda ogromnega pozitivnega kulturno - organizatoričnega dela, ki ga je opravilo na Koroškem učiteljsvo. Najmanj priznanja in razumevanja je to delo našlo pri višjem šolskem svetu, kakor ni našlo svoječasno tudi nobene podpore. Sicer se bi poverjeništvu na predlog referenta za Koroško tako ne mudilo, da se znebi nejubega mu nadzornika, ki pa brez razlike mišljenja uživa radi svoje objektivnosti pri vsem učiteljsvu zaupanje. Isti faktor pri višjem šolskem svetu, ki je povzročil ukrep poverjeništvu, ki ni nikoli znal prikriti svoje mržnje do učiteljsva, je še danes referent in višji šolski nadzornik našega okraja, kar je naravnost v zasmeh vsem našim pravicom o soodločevanju v šolskih zadevah. Dostojnost bi mu morala vzeleti, da se odpove svojemu mandatu kot višji šolski nadzornik, ko je vendar okrajni šolski nadzornik razrešen svojega posla in okraj prideljen slovenjegraškemu nadzorniku.

Ostre besede so padale tudi proti instituciji poverjeništvu, ki omogoča, da se preko zastopnikov učiteljsva lahko ukrepa v važnih vprašanjih in zadevah našega stanu.

Nato je referiral tovariš M. o temi: Učiteljsvo in Gosposvetski Zvon. Razvijal je povsem originalne misli, ki bi dale našemu javnemu delovanju čisto nove smeri in navduševal je učiteljsvo za nadaljevanje na Koroškem započete delo, kajti naše propagandno delo ni bilo zastoj in za njega trajni uspeh vsak dan bolje kažejo v občudovanje vredni odporni sili in samozavesti naših neodrešenih koroških rojakov.

Resolucije.

I. Vkljub naši utemeljeni zahtevi na zborovanju meseca novembra minulega leta in vkljub korakom, ki smo jih v tem oziru storili, je poverjenik dr. Verstovšek pred svojim odhodom priklonil naš okraj slovenjegraškemu nadzorniškemu okraju in razrešil nadzornika Koširja nadzorstva. To se je zgodilo, dasi koroško vprašanje še ni definitivno rešeno in govorijo tehtni razlogi za to, da ohrani okraj vsaj začasno svojo samostojnost.

Prepričani smo, da niso bili stvarni razlogi merodajni za ta ukrep poverjeništvu. Dosedanji referent za Koroško pri višjem šolskem svetu je vedno kazal neko mržnjo do učiteljsva, zlasti še do nadzornika Koširja, iz nagibov, ki se deloma odtegujejo naši vednosti.

Način, kako se odstavlja naše zaslužne voditelje, občuti vse učiteljsvo kot broc.

Delovanje učiteljsva na Koroškem dosedaj ni našlo zaslužne ocene. Te sicer nismo pričakovali od višje šolske oblasti, ki naše delo sploh ne pozna, a pričakovali tudi nismo brce mesto priznanja.

Učiteljsvo Meziške doline vztraja z ozirom na neurejeno koroško vprašanje in iz narodno-političnih razlogov pri svoji zahtevi, da ohrani okraj svojo samostojnost tudi glede nadzorništva, event. pristaja na združitev marenberškega okraja z našim okrajem, ker kaže isti slične narodnostne razmere kot naš.

V ukrepu poverjeništvu, ki se je izvršil brez vednosti zastopnikov učiteljsva, vidimo nov dokaz kvarljivosti te institucije za naš stan, ker omejuje naše pravice glede soodločevanja v šolskih zadevah.

Obžalujemo, da se nahaja pri višjem šolskem svetu član s funkcijo višjega šolskega nadzornika, ki ga radi njegove mržnje do nas ne moremo smatrati kot objektivnega predstojnika.

II. Ker se višji šolski oblasti ni zdelo potrebno izreči o priliki razrešitve obeh naših nadzornikov svoje priznanje za njihovo nesebično delovanje, izrekamo na tem mestu to. Mencinu in Koširju, prvemu kot voditelju našega velikopoteznega propagandnega dela, drugemu kot našemu pedagoškemu voditelju o priliki njihju odhoda svojo prisrčno zahvalo.

Iz Jugoslavije.

— Nov predsednik višjega šolskega sveta. Ker je bil višji šolski svet s 1. februarjem razpuščen in prof. Vudnjak razrešen od svoje dolžnosti kot predsednik, je minister prosvete imenoval na podlagi nove naredbe predsednikom višjega šolskega sveta dr. Stanislava Bevka, doslej ravnatelj na realni gimnaziji v Ljubljani.

— Možate besede. Nedeljski »Slovenski Narod« je priobčil pod naslovom »Za novo generacijo« daljši uvodnik, v katerem opravičeno toži, da gineva med našim občinstvom prava smisel za umetnost, da se pa nasprotno v vedno večji meri širi med nami umevanje za čirkuse in podobne prireditve. Člankar navaja v podkrepitev te svoje trditve zanimive zglede ter prihaja do zaključka, da treba tako umevanje umetnosti zaježiti, če že ne iztrebiti iz naše srede ter kreniti na povsem druga pota. Kar je gnilega na narodovem telesu, je nujno izrezati, da se ostalo telo skrbno obvaruje pred nadaljnim okuženjem. Novo generacijo je pa izročiti v roke učiteljsvu, da vzgoji zdrav duh v zdravem telesu. Člankar izvaja dalje: »Šola je, ki mora zanesti v narod novega, svežega duha. Naše narodno učiteljsvo je, ki mora pokazati novemu rodu novo smer. Napravimo enkrat za vselej križ čez staro generacijo in začnimo pri mladini! Bolj nego kdaj poprej, je treba zdaj ceniti vrednost in pomen šole. Zato pa je dolžnost vseh treznih ljudi, da podpirajo stremljenje našega učiteljsva vselej in povsod. Tudi dom in društva morajo iti učiteljsvu na roko. In kdor ne more drugače, naj vsaj ne zavida učiteljsvu tiste trdo zaslužene skorje kruha, ki si ga je priborilo po hudem in pravičnem boju! Najmanj, kar se more zahtevati od našega razumništva, je, da ne kaže grde zavisti. Učitelj ne sme biti lačen in raztrgan, kakor je bil doslej, zakaj veliko in odgovorno delo leži na učiteljskih ramah. To delo pa bo učiteljsvo rado opravljalo, če ne bodo letela nanj polena od tam, od koder jih najmanj pričakuje. Reven bi bil narod, če bi vršilo učiteljsvo samo tisto delo, ki je zanj plačano. Ali ono vrši mnogo več, nego mu predpisuje zakon. In še več bo vršilo v prihodnosti nego je vršilo doslej lačno in raztrgano. Vršilo pa bo, ker se zaveda, da je baš učiteljsvo tisti faktor, ki naj pomaga narodu do lepše in srečnejše bodočnosti.« — Člankarju smo za lepe in krepke besede, ki jih nismo vajeni čitati vsaki dan v našem časopisju, prav iskreno hvaležni. V posebno zadoščenje nam so in pričajo, da se naše delo ceniti tako, kakor po vsej pravici zasluži. Čim večje bo to umevanje o vrednosti našega dela, tem večja bo ljubezen, ki jo bode učiteljsvo posvečalo delu med narodom in z roko v roki z drugimi stanovni gradilo temelje srečnejše bodočnosti naše celokupnosti.

— Naredba o nabavljajnih zadrugah državnih uslužbencev. V 9. številki »Uradnega lista« z dne 28. januarja t. l. je izšla obširna naredba o nabavljajnih zadrugah državnih uslužbencev in o Zvezi nabavljajnih zadrug državnih uslužbencev. Naredba določa, da državni uslužbenci in vse osebje, ki služi ali dela v državnih uradih ali podjetjih ali ki sprejema podporo ali pokojnino iz državne blagajne, morajo osnovati nabavljajno zadrugo. Delež ne sme biti manjši nego 100 dinarjev. Vsak zadrugičnik mora podpisati vsaj en delež in jamči za zadrugo z vsoto, ki ni manjša od deleža. Noben zadrugičnik ne sme izstopiti iz zadruge, kadar bi hotel. Vse zadruge morajo pristopiti k »Zvezi« v Beogradu vsaj z deležem 500 dinarjev in vsakih 100 zadrugičnikov in z odgovornostjo za dvakratni znesek vseh deležev. Glavnica »Zveze« se osnuje s tem, da se tekom petih let pridrži po eno desetino enomesnečne draginjske doklade vseh državnih uslužbencev ter pobira po en odstotek vseh plačil za nabave, izvršene državi. — To bi bile glavne točke te nove naredbe. Vsem onim pa, ki bi hoteli izvedeti podrobnosti, priporočamo, da si nabavijo gori navedeno številko »Uradnega lista«.

— Uradni list št. 12. z dne 4. t. m. priobčuje naredbo o dopustnem povišanju najemnine, ki je stopila v veljavo dne 4. februarja, njena določila pa veljajo za vse območje deželne vlade za Slovenijo. Po tej naredbi je poleg redne povišbe najemnine, dopustne v toliko, kolikor je dovoljevala naredba bivšega avstrijskega ministrstva za pravosodje in ministra za socialno skrbstvo z dne 26. oktobra 1918, drž. zak. št. 381, počenši z dne 1. februarja 1921 dopustna še nadaljnja izredna povišba, ki ne preseže pri stanovanjih 60 odstotkov, pri trgovskih, obrtnih in dru-

gih poslovnih prostorih 100 odstotkov one najemnine, katera se je plačala ali bi se bila morala plačati dne 1. julija 1914. Ko se preračunja višina letne najemnine z dne 1. julija 1914, mora za podstavo služiti sirova (brutno) najemnišna s posttranskimi pristojbinami, odšteveni le avtonomne datuje. Stanovanja ali pa stanovske dele, ki jih uporablja najemnik izključno le za poslovne prostore s tem, da izvršuje v njih trgovske ali obrtneške posle ali pa vsledbodni poklic odvetniški, notarski, zdravniški, zobotehnični in podobno, je smatrati za oziroma za izredno dopustno povišbo najemnine na poslovne prostore. Povišanje podnajemnine za stanovske dele (mesečno sobo) vsled spredaj navedenih določil je prepovedana. S to naredbo se izpremenjajo določila navedbe o varstvu najemnikov z dne 26. oktobra 1918 in naredba celokupne deželne vlade z dne 30. septembra 1919, št. 47 Uradni list, v kolikor do določila teh naredb in nasprotju z določili te naredbe. — Ista številka »Uradnega lista« prinaša tudi naredbo o konservatoriju v Beogradu.

Omoženim učiteljem, ki hočejo po izjavi tov. Kožuhove na zborovanju »Učit. društva za Maribor in b. o.« izstopiti (glej tozadevno poročilo v zadnji številki »Učit. Tovariša«!) iz organizacije tako dolgo, dokler ne dobe zadoščenja in se jim — kakor same pravijo — krivica pri odmeri draginskih doklad ne poravnava, resno priporočam, da se potrudijo do prve bližnje državne nameščenke, recimo n. pr. do poštarice, ki ima moža državnega nameščenca, učitelja ali neučitelja, ter jo popraša! Koliko znaša njena draginska doklada! Izprevidele bodo, da je draginska doklada teh do pičice enako izmerjena kakor njihova ter bodo pri tem morda spoznale krivico, ki jo delajo poverjenstvu UJU v Ljubljani, češ da je to vsega krivo, ker se ni v pravem času zavzelo zanje in se ni dovolj odločno potegnalo za omožene učitelje! Vprašam sedaj: ali je morda poverjenstvo UJU tudi krivo, da uživajo omožene uradnice-neučiteljice mesto polnih draginskih doklad samo 50%? Čital sem že marsikaj konfuznega v svojem življenju, a tako nerodnih in nepremišljenih predlogov prav malokdaj, ako ne nikoli! Vsega naj je to ubogo poverjenstvo krivo! Kaj pa takrat, ko so bile naše plače regulirane?

S poštarico poročen tovariš.
— **Prevod na nove plate.** Pod tem naslovom piše zadnja »Narodna Prosveta«: Odredjena komisija u ministarstvu prosvete za prevod na dinarske plate učitelja gradjanskih škola podpuno je zavrhila povereni joj posao i u najkračem vremenu svi učitelji tih škola biće prevedeni na nove plate.

— **Iz mestnega šolskega sveta.** O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v petek, dne 28. januarja 1921, smo prejeli sledeče obvestilo:

Predsednik proglasi sklepčnost, pozdravi navzoče in otvori sejo. Zapisnikar oglašuje bistveneje kurencije in pove, kako da so bile rešene, kar se vzame na znanje. Zapisnik zadnje redne seje z dne 16. decembra 1920 se odobri brez ugovora. Minister prosvete je imenoval Maksa Hočevarja, strok. učitelja v Krškem, okrajnim šolskim nadzornikom za šolski okraj Ljubljana in za vse višje osnovne šole v bivši Kranjski, o čemur so bila obveščena vsa šolska vodstva in ravnateljstva tukajšnjega šolskega okraja. Bogomir Mesojedec, začasni učitelj na IV. mestni deški ljudski šoli, je za letoš prideljen kot namestni učitelj državni nižji realni gimnaziji v Kočevju, na njegovo mesto pa je stopil Fr. Trost, prej učitelj v Radišah na Koroškem. Andrej Rapè, stalni učitelj na III. mestni deški ljudski šoli, je postal okrajni šolski nadzornik za šolski okraj Ljubljana-okolica; njegov namestnik je postal Anton Šemè, prej nadučitelj v Vetrinju na Koroškem. Suplentka po Stanku Rapètu, ki ima študijski dopust, je postala absol. uč. kandidatka E. Fričeva. Miroslov Pretnar, začasni voditelj mestnih manjšinskih šol, je postal okrajni šolski nadzornik za šolski okraj Črnomelj; njegov namestnik je postal Alojzij Kercelj, stalni učitelj na IV. mestni deški ljudski šoli, tega namestnik pa absol. uč. kandidat Ivan Repovš. — Več prošenj za dovolitev daljših bolniških dopustov sklene se višjemu šolskemu svetu, zaslišavši mnenje mestnega fizikata, predložiti v ugodno rešitev.

Višjemu šolskemu svetu naj se priporoča v uvaževanje resolucija, da se izprašane učiteljice, ki službujejo že več let na dnevnih zavetiščih kot nadzorovateljice in vzgojiteljice, prideli v službovanje osnovnemu šolstvu, da tako ostanejo pri svojem pedagoškem delu, kar je

pravi njihov poklic, in ker je delo v zavetiščih ob daljši dobi neprenopno.

Na mesto dobelih učiteljev in učiteljic se pokličejo v službo absol. uč. kandidatke in suplentke: Franja Trdinova, Ivanka Prosenčeva, Katarina Košičeva, Brigita Balohova in absol. uč. kandidat Julij Novak. Izprašana učiteljica za ženska ročna dela Marija Virantova, se pripusti k hospitiranju na I. mestni deški meščanski šoli. Posnetek »Letnega glavnega poročila o stanju ljubljanskega osnovnega in višjega osnovnega šolstva za koledarsko leto 1919«, ki se je predložilo višjemu šolskemu svetu v odobrenje, vzame se na znanje. — Radi nameštavane opustitve nedeljskih obveznih šolarskih maš v zimskem času pritrđi se posredovalnemu predlogu, da bodi omenjenih maš dispenzirana mladina I., II. in III. razreda osnovnih šol. Za učence ostalih razredov osnovnih šol in pa za učence vseh višjih osnovnih šol naj pa ostanejo obvezne; vendar pa naj katehetje v soglasju s šolskimi vodstvi v zimskem času oproščajo vse one učence, katerih starši za to izrečno prošjo z dostavkom, da se udeležijo maš z njimi drugod. — Poročilo o okrajni učiteljski konferenci za ljubljanske osnovne šole v šolskem letu 1919/20, vzame se na znanje in se ima višjemu šolskemu svetu predložiti v odobrenje. — Na znanje se vzame poročilo o nadzoruvanju II. mestne deške ljudske šole za šolsko leto 1920/21, z dostavkom, da se ima višjemu šolskemu svetu predložiti v odobrenje. — Poročilo o odredbi višjega šolskega sveta glede razpisa vakantnih učnih mest v stalno popolnitev za šolsko leto 1921/22, se vzame na znanje in se sprejmo vsi s tem poročilom združeni nasveti. Sklene se višjemu šolskemu svetu priporočiti, da se nagrade za nadurni pouk času primerno zvišajo in da se izpraševalne takse na osnovnih šolah zvišajo na 40 K, na višjih osnovnih šolah pa na 50 K. — Potem zaključijo predsednik sejo, ker se nihče več ne oglasi za besedo.

— **Na dekliški meščanski šoli II. v Mariboru,** ki je slovenska, še danes ni učiteljice ženskih ročnih del. Učiteljica, ki je poučevala ta predmet, so že v pričetku leta namestili na nemško šolo, ki je imela takoj v septembru kompletan učiteljski zbor. Slovenska šola ga še danes nima! Ljudje zabavljajo in hočejo dati hčerke v nemško šolo ali k nunam. Učiteljstvo je v boju z nemškim življenjem brez opore in gleda, kako se sproti ruši stavba, ki jo zida. — Tako se glasi poročilo, ki smo ga te dni dobili iz Maribora.

— **Imenovanje. Profesor Matej Pirca** v Mariboru je imenovan ravnateljem na mariborskem učiteljskišču.

— **Album velikih mož.** Ministrstvo prosvete je odredilo, da se izda album naših velikih mož. Vsaka šola dobi po en izvod tega albuma.

— **Zakonskim parom.** V smislu ukrepa Zavezine delegacije iz leta 1918, se le tistim zakonskim parom dostavljajo stanovski listi v dveh izvodih, ki to izrečno zahtevajo. Če eden zakoncev ne prejema listov, lahko zahteva v nadomestilo »Zvonček«. To zahtevno naj domače društvo v vsakokratnem letnem izkazu navede v opombi. Le tako se izognemo vsem nerednostim.

— **»Popotnikovo«** upravnistvo pozivlja »Učiteljsko društvo za Maribor in b. g.«, da naj navede en sam slučaj, ko upravnistvo vedoma ni upoštevalo reklamacije. Večinoma reši pošto sproti, le obsežne informacije v kratkih predledkih.

— **Uredba o penzijama.** »Narodna Prosveta« objavlja: Gotova je i biće podneta na potpis regentu uredba o penzijama učiteljskih udovica i siročadi, po kojoj se povečava procenat ulaganja u fond i znatno povečavaju penzije siročadi u srazmeri sa novim platama.

— **Tečaj za ruske učitelje.** Za ruske begunce-učitelje, ki so dovršili učiteljske, in ki želijo učiteljevati v Srbiji, je ustanovljen trimesečni tečaj za učenje srbskega jezika in za popolnitev usposobljenosti iz predmetov nacionalne skupine, ki se predavajo v narodnih šolah. Tečaj se bo ustanovil na beograjskem ženskem učiteljskišču. Predavalo se bo: srbski jezik, narodna zgodovina, zemljepis, cerkveno in posvetno petje, šolska uprava in zakon o narodnih šolah. Slušatelji bodo na svoje stroške obiskovali tečaj.

— **Kronika knjižnice mariborskih učiteljskišnikov** se je tekomo vojne zgubila. Kdor zna, kje se nahaja, naj sporoči to Rud. Rakušu, učitelju v Mariboru, Aškerčeva ul. 3.

— **Popust pri šolskih knjigah.** Zaloga šolskih knjig in učil za Slovenijo je dolo-

čila pri računih šolskih vodstev, ki presegajo 150 K, 10 % popusta, pri naročilih nad 20 knjig pa 5 %, ki se da šolam v brezplačnih knjigah za revne učence.

— **Metodiška opazka.** Množenje in deljenje z navadnimi ulomki dela manj nadarjenim učencem precejšnje težave, zlasti zato, ker je preveč teh pravil in to jih tudi zelo moti. Olajšamo jim pa lahko stvarino, ako konečno zahtevamo le dvoje pravil, namreč — kako množimo ulomek z ulomkom in pa — kako delimo ulomek z ulomkom. — Učenci hitro spoznajo, da je $\frac{2}{3} = 2 : 1 = 2$ tedaj $\frac{2}{3} \cdot \frac{3}{3} = \frac{2 \cdot 3}{3 \cdot 3} = \frac{2}{3}$ ali $\frac{2}{3} \cdot 2 = \frac{2 \cdot 2}{3} = \frac{4}{3}$. Isto tako pri deljenju $5 : \frac{2}{3} = \frac{5}{1} : \frac{2}{3} = \frac{5}{1} \cdot \frac{3}{2} = \frac{5 \cdot 3}{2} = \frac{15}{2}$ in $2 = \frac{2}{1} : \frac{2}{2} = \frac{1}{1}$. S primerno ne motijo.

— **Razpisano je mesto učiteljice** za ženska ročna dela na dekliški meščanski šoli v Ptuj. Pravilno opremljene prošnje je poslali po predpisani poti okrajnemu šolskemu svetu v Ptuj najkasneje do dne 24. februarja 1921.

— **Marija Valenčakova** učiteljica pri Sv. Jurju v Slov. goricah, je darovala za »Tvornico učil in šolskih potrebščin v Ljubljani« znesek 10 K. Srčna hvala!

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Canjko Franc 10 K, Sešek-Canjko Ema 10 K, oba iz Sv. Boltenka. — Poplatnik Franc 10 K, Poplatnik Marija 10 K, oba iz Sv. Tomaža. — Serajnik Domijan iz Ormoža 10 K. — Bahovčeva Tomčka 10 K, Belin Franc 10 K, Furlan Jakob 10 K, Grašič Franc 10 K, Herbst Pavel 10 K, Hubad Serafina 10 K, Krakar Angela 10 K, Legat Stanko 10 K, Petrič Ivan 10 K, Tavčar Ivan 10 K, vsi iz Sp. Šiške. — Marija Valenčak iz Sv. Jurja v Sl. g. 10 K. — Pristov Milka iz Rakitne pri Borovnici 10 K. — Učiteljski zbor v Borovnici ob poroki tav. Izid. Smoleta 100 K. Krušič Pavla iz Cerkelj na Gorenjskem 100 K. — Skupaj 270 kron.

Neodrešena domovina.

— **Negativna rešitev generalnega civilnega komisarijata.** Z ozirom na to, da je generalni civilni komisarijat v Trstu ukazal razpisati večje število definitivnih učiteljskih mest v zasedenem ozemlju, je »Klub primorskih učiteljev« v Ljubljani poslal generalnemu civilnemu komisarijatu v Trst vlogo, v kateri je ugovarjal proti temu razpisu ter zahteval, da se razpis razveljavi. Klub je zavzel v tej vlogi stališče, da bi bilo na mestu učiteljstvo iz zasedenega ozemlja preje pozvati, da se vrne na svoja stara mesta in šele v slučaju, če bi ta poziv ne našel odmeva pri učiteljstvu, predmetna definitivna mesta razpisati. (Glej štev. 44. »Učit. Tovariša« z dne 18. novembra pr. l.) Protest je bil odposlan prve dni meseca novembra v Trst; te dni pa je prejel Klub rešitev na svoj priziv. V dopisu z dne 19. t. m. pod štev. 149/V. naznanja laška delegacija v Ljubljani, da je generalni civilni komisarijat za Juljsko Benečijo protest kot neopravičen zavrnil, ker so se — po nazorih gen. civ. komisarijata — vsi oni učitelji, ki so se izselili v Jugoslavijo ali pa se niso vrnili na svoja stara službena mesta v Juljsko Benečijo, s tem postopanjem odrekli svojim službenim mestom, vsled česar so se morala vsa ta mesta nanovo razpisati. — Toliko dajemo zaenkrat na znanje prizadetim tovarišem (tovarišicam) ter ostali javnosti.

— **»Suha roba«** iz Tolmina. Pod tem naslovom priobčuje tržaški »Učiteljski list« daljši članek, kjer razpravlja o izpraševalni komisiji na tolminskem učiteljskišču in o usposobljenostnih izpitih, ki so se vršili pred nedavnim časom pri tej komisiji. Predsednik te »slovenske« komisije ni bil Slovenec, istotako tudi podpredsednik ne. Slovensčine nista znala razumeti še dva druga profesorja. Usposobljenostni izpit je delalo nad 60 učiteljev, med temi veliko takih, ki niso znali niti besedice italijanske; kljub temu je bil nagovor v ital. jeziku. Proti italijanskim profesorjem, ki učijo na tolminskem učiteljskišču — pravi pisec go. ri imenovanega članka — nimam pravzaprav nič, a za slovensko izpraševalno komisijo in za slovensko učiteljske niso. In zopet dalje na drugem mestu: Pol milijona nas je, pa smo tako šibki, slabotni in majhni in hira. A vseeno bi nas drugi ne zadržali, ali iz nas samih raste plevel, ki duši naše zdravo žitje. Iz nas samih rastejo slabiči, ki kot gobavec kužijo ozračje krog sebe. Vsi drugi člani komisije so bili na mestu, nič jim ni mogoče očitati; za enega samega pa se čudim, kako je zlezel do tega mesta, da izprašuje in sodi v koliko je sposoben kdo, da vrši svoj učiteljski poklic. Nič ne vemo natančno kako je prišel do tega mesta, vemo pa da je moral iti pot mimo poniževanja in klanjanja. Slovenci ne poznajo Italije in italijanske zgodovine, Slovenci ne

poznajo še laškega jezika. Pa sede in prestavi ital. zgodovino, pa sibe in »preplonka« italijansko slovnico. Zato si pridoje to mesto. Kaj pa, če bi prišlo na taka mesta toliko takih ljudi in bi bilo od njih milosti odvisna usoda našega mlajšega učiteljstva? Kaj če bi prišli taki ljudje, da vzgajajo naš učiteljski naraščaj! To se ne da zgoditi. Pazimo torej na ljulko, dokler se ne razraste in razpase in ne pokrije vse njive s svojim umazanim plodom.

— **r Slavni pisatelj laške zgodovine in neslavne laške zgodovine,** na katerega misli pisec gorenje notice, je poturica Vinko Bandelj, svoječasnou učitelj na ljudski šoli na Vrhu nad Kanalom. Mož se je znal prilagoditi novim razmeram v gorški deželi, zato je postal kmalu po prevratu laški šolski nadzornik v Postojni. Nedolgo zatem so ga poklicali v Gorico, kjer opravlja danes službo učitelja slovensčine na laški gimnaziji. Iz gorenje notice je pa tudi razvidno, da ima mož velik besedo pri usposobljenostnih izpitih na tolminskem učiteljskišču.

— **Bela vrana.** Lahi hite, da bi dali šoli v novih pokrajinah tako podlago, ki bi služila njihovim načrtom za prihodnje čase v Juljski Benečiji, v kateri hočejo popolnoma zavladati. Tako sta vsaj brez vsakega prikrižavanja razodela svetu znani laški nacionalci prof. Saraval in socijalni demokrat dr. Oberdorfer, katerih izvajanja smo prinesli v zadnjih dveh številkah našega glasila Kot tretji se je sedaj oglašil v tržaškem »Lavoratoru« prof. Bonnes, gorški okrajni šolski nadzornik, ki pa je v nasprotju z izvajanjem dr. Oberdorferja in prof. Saravala zavzel napram Jugoslovanom pravičnejše stališče. Prof. Bonnes pravi: Vse jugoslovenske šole, ki so eksistirale pred vojno, sredsne šole kakor ljudske, se morajo odpreti! Jugoslovenske šole v jugoslovenskih krajih in kjer so potrebne v jezikovno mešanah. Več slabega napravi iz političnih motivov neodprta šola nego vsa propaganda nacionalističnih učiteljev, ako ni za njo opravičene podlage. Učiteljske v Tolminu je monstrum, ki je nudil več argumentov za agitacijo in dal več uspeha jugoslovenskemu nacionalizmu, kakor bi ga dalo pet srednjih šol v Gorici. Naj se tvori v Gorici! Naj se otvorijo srednje šole in pokaže naj se dobra volja in pove, da dosedanja neotvoritev ni bila odvisna od političnih motivov, marveč od motivov, neodvisnih od dobre volje. Bonnes osvetljuje italijanski vladi, da naj si ne išče svojih svetovalcev med Kajni italijanske Slavije, sicer bo jugoslovenski irredentem neizogiben pojav. Bonnes vidi Bandija in Mavra in še koga drugega, ki se bo dal porabiti prav po službeno italijansko v šolskem vprašanju. Kajne išče italijanska vlada. Kaj naj ubije Ablja, potem bo šolsko vprašanje rešeno po volji sedanjih krmilarjev italijanske države. Bonnes hoče dati pravico vsem, ali je tega mnenja, da se da doseči to samo s socialističnim delovanjem, samo v tem delovanju je pot, ki vodi do uresničenja pravice. Italijanska vlada pa, ki je zastopnica italijanske buržoazije in kateri dajejo nasvete stari liberalci v deželi, oslepljeni od šovinizma, ne bo rešila tega problema, ki je tak, da utegne privedi še težke zapletitjaje.

— **Na Vratih pri Čepovanu** že četrto leto ni šolskega pouka. Pristojna oblast pravi na vse prošnje: učiteljev manjka. Lefos pa je prošil za učiteljsko mesto na Vratih učitelj domačin, ali šolska oblast je vlekla vso zadevo na dolgo in široko ter povpraševala po orožnikih okoli o političnem prepričanju, o obnašanju prosilca itd., tako da se je ta končno naveličal in odšel drugam. Tako se kaže, kakor da bi bilo šolski oblasti všeč, da primanjkuje učiteljev in da so šole zaprte!

— **Obupen klic iz neodrešene domovine.** (Iz pisma tov. Jos. C.) — »Bil sem vojak in prenašal vse vojne grozote. Zmrzaval sem ob strašni zimi v gozdih Karpatih, pekel se ob najhujši vročini po soških skalnih, bil sem mestotokrat s krvjo oškropljen — a jokal nisem. Zdal pa, ko vidim našo solčno Gorico, naš plaminiski raj, našo Postojno in našo Idrijo odrezane od materine zemlje Slovenije, zdaj, ko ne smemo več poslušati šumenja naše Save in gledati bele Ljubljane, zdaj, ko nemo ječi naš gosposvetki zvon — pa mi silijo solze v oči. Zdi se mi, da solnce krvavo obseva naš razjedeni Kras, zdi se mi, da je šumenje Soče in Drave ihtenje in jok, zdi se mi, da živimo življenje Miklove Zale v turškem robstvu.«

— **Na zborovanju kmetske in delavske zveze za ajdovski okraj,** dne 23. pret. meseca, na katerem sta poročala župnik Rejec iz Sv. Križa in dr. Podgornik iz Gorice, sta bili sprejeti med drugim sledeči resoluciji: 1. Stotine kmetov in delavcev pozivljajo vlado, da naj vrne jugoslovenskemu narodu v šoli in uradu tiste narodne in jezikovne pravice, katere je imel pod Avstrijo in 2. da nemudoma obnovi v Gorici poleg ostalega nekdanjega šolstva tudi bivšo slovensko kmetijsko šolo.

— **Veronk v ljudskih šolah v neodrešeni domovini.** Ministrsko predsedstvo je odredilo, da glede verskega pouka v ljudskih šolah Juljske Benečije veljajo določbe avstrijskega zakona, dokler se to vprašanje po volitvah končoveljavno ne reši.

—r Osobje za srednje šole. V Rimu se je sešla komisija, ki se ima baviti s sestavo osobja na srednjih šolah in učiteljskih v novih provincah. Tej sestavi bo sledila druga za osobje na industrijskih, trgovskih in navtičnih šolah. Skrbel se bo v glavnem povsodi seveda za italijansko osobje, jugoslovansko »vsiljivcem« se postavilo primerne zapreke. Jugoslovanske srednješolske učitelje zastopa pri komisiji prof. Budal.

Podpirajte „Jugoslovansko Matico“
Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovne itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Franciškaška ulica št. 6.

— »Novi Rod.« Prvkar je izšla pod tem naslovom prva številka mladinskega mesečnika za zasedeno ozemlje. Oprema lista je elegantna, vsebina pa taka, da se lahko meri z vsemi pri nas izhajajočimi mladinskimi listi. — Prva številka vsebuje sledeče prispevke: V svet. C. Golar: Burja, Fr. Bevk: Snežec. I. Gruden: Uspavanka. C. Golar: Kako so trije bratje skuhalo kavo. Slika, Fr. Bevk: Opica in sake, S. Rutar-M. Simonov: Longobardi in Slovenci v naši deželi, Karel Širok: Na semnju, Slika. VI. Levstik: Miškina kamrica, C. Golar: Lepa Vida, Fr. Ločnikar: Povodenj, J. Ribičič: Mati, Pouk in zabava. Kotiček malih. — »Novi Rod« izhaja 1. vsakega meseca v Trstu. Stane za vse leto 12 lir, za pol in četrt leta sorazmerno. Posamezne številke veljajo 1 liro. Uredništvo in uprava se nahajata v Trstu, Ruggero Maina 20/I. »Novi Rod« zasluži vsestranskega priporočila in podpore. List izdaja »Zveza slovanskih učiteljskih društev« v Trstu.

Simon Jenko, Zbrani spisi, Uredil dr. Jože Glonar. V Ljubljani 1921, Izdala in založila Tiskovna zadruga, 8° strani 416, Cena 42 K, po pošti 3 K več. V zbirski »Slovenski pisatelj«, kjer izhaja znamenita druga izdaja Jurčičevih zbranih spisov, so pravkar izšli tudi Jenkovi zbrani spisi: ne same pesmi, ampak tudi njegovi pripovedni spisi. Tako imamo sedaj celega Jenka. Izdaja obsega tudi Jenkov življenjepis in urednikove opombe k posameznim pesmim oziroma spisom. Izdaja je lično opremljena kot ona Jurčičevih spisov. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

»Mlada greda« — otroške pesnice. Napisal Ivan Albreht, ilustriral M. Gaspari. Založila »Zvezna tiskarna« v Ljubljani, Oblika 31—23 cm. — S to najnovejšo otroško knjigo je založba »Zvezne tiskarne« prva napravila korak k izvirni slovenski otroški ilustrirani knjigi. Dosedanja otroška ilustrirana literatura je bila skoro izključno prevodna, ponajveč iz nemščine. »Zvezna tiskarna« nudi prvovrstno, po vsebini in opremi krasno domače delo domačega pesnika Iv. Albrehta, slike v pristno narodnem duhu domačega slikarja M. Gasparija. Knjiga bo naši mladini napravila gotovo obilo veselja in jo zato prav toplo priporočamo. Cena navadni izdaji, natisnjena na finem, risalnem papirju 40 K in luksurijozni izdaji, na najfinjšem krednem papirju za umetnostni tisk 60 K.

»Mladika«, družinski leposlovni list izhaja v Gorici, Gosposka ulica št. 2, je izšla v svoji številki popolnoma na novo urejena, v precej veliki obliki, z ilustracijami in s prispevki naših najboljših pisateljev, kakor dr. Detele, dr. Šorlija, dr. Gradnika, dr. Preglja, Igo Grudna, itd. »Mladika«, ki prinaša poleg leposlovnega tudi drugo zabavno berivo, je danes naš edini družinski list, ki izhaja vsakih 14 dni, tedaj dvakrat na mesec in stane za Jugoslavijo 25 dinarjev (100 K) letno. Naprošamo tovariše in tovarišice, da poagitrirajo za list; opozarjamo vse kavarne in javne lokale, posebno pa čitalnice in izobraževalna društva po deželi, ki jim že dolgo manjka primernega družinskega lista, da ga naroče. Vsakdo, ki hoče list naročiti, naj pošlje čimprej denar in svoj naslov prodajalni »Nove založbe« na Kongresnem trgu št. 19 v Ljubljani. Istotam se bo tudi prodajala »Mladika« po 5 K izvod.

Druga številka ilustrovanega lista »Plamen« je izšla. Prinaša bogato izbiro slik, deloma krajepisnih iz primorskega ozemlja in druge slike iz našega kulturnega življenja. Vsebina 2. številke: I. Zorec: Zmote in konec gospodične Pavle (narisane z več slikami, Utva: Tolovaj (pesem), Peterlin - Petruška: Pustocvetki (pesem), I. S. Oreš: Pastir in zanke (kriminalni roman nadaljevanje), Zukovskij-Pogačnik: Starčovo slovo (pesem), Zgodovinsko pomembni protest proti rapalski pogodbi, Dr. Otokar Rybar: Prinos k zgodovini sarajevskega atentata, Fran Pogačnik: Memento. I. Suchy: Črtice iz francoske revolucije, Dr. Vek. Fornazarič: »Jugoslovanska Matica« in druge raznoterosti. Novi naročniki dobe na željo vse že izišle številke. Naroča se pri izdajatelju uredniku Jos. Prunku, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 14-II ali na za naslov začasne uprave: Kongresni trg 19. Četrletna naročnina K 36, polletna K 72, celoletna K 140.

Zbirka vojaških zakonov. Priredil dr. Ign. Rutar. V Ljubljani 1921, str. 108, Založila Tiskovna zadruga, Broš. 36 K po pošti 1 K 60 vin. več. Vojaški zakoni naše kraljevine so izšli v slovenskem prevodu. Njih zbirka obsega najvažnej-

še vojaške predpise, predvsem zakon o ustroju vojske, čegar vsebina so določila o vojaški službeni dolžnosti. Pri pripravah za rekrutovanje, za sestavo rekrutnih spisov, za prošnje o vojaških oprostilih in drugo bo ta zbirka neobhodno potreben pripomoček za vse urade, posebno pa za županstva in župne urade. Poleg tega so sprejeti v zbirke zakoni o vojaški administraciji, o vojaških nabavah in dobavah, o ženitvi vojakov in določila o invalidskih pokojninah, ki veljajo v Sloveniji. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Brezobrestno posojilo Učiteljskemu konviktu.
 2. Izkaz.

Jakob Dimnik v Ljubljani 1000 K; Matko Kante v Ljubljani 1000 K; Mirko Fegic v Ljubljani 1000 K; Avgust Lukežič v Ljubljani 1000 K; Milan Volkov v Ljubljani 1000 K; Pavel Plesničar v Ljubljani 1000 K; Vinko Gregorič v Ljubljani 1000 K; Vekoslav Mlekuž v Ljubljani 1000 kron; Jelka Azmanova v Hotizi (Prekmurje) 400 kron; Anton Mervič iz Ribnice (Dolenjsko) 1000 kron; učiteljsko osnovne šole v Selcih, in sicer: Ivan Mihelčič 1000 K, Stanislava Mihelčičeva 1000 kron, Ema Pečetova 1000 K, Alberta Pagonova 1000 K; Franc Demšar (Čoč), posestnik na Češnjici pri Železnikih, 1000 K; Josip Bertonec v Kovorju 1000 K; Lizika Hrenova v Kovorju 1000 kron; učiteljsko v Železnikih, in sicer: Hinko Klavora 1000 K, Minka Sajovičeva 1000 K; Justa Kmetova 1000 K, Stanka Višnjeva 1000 K; H. E. Schwickertova pri Sv. Ani 1000 K; učiteljsko meščanske šole v Trzinu, in sicer: Albin Lajovic 1000 K, Palmira Fajdžigova 1000 K, Ivanka Lampetova 1000 K, Josip Gorišek 1000 K, Leopold Kern 1000 K; II. izkaz 26.400 K; zadnjič izkazanih 23.300 K; skupaj 49.700 K.

V I. izkazu popravi: Ciril Dequal na Dvoru (ne na Dovu).

Odbor društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Odgovorni urednik:
Franc Strukelj.
 Last in založba UJU. — poverjeništvu
 Ljubljana.
 Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Št. 76-II.
Razpis učiteljskih služb.

1. Slov. Bistrica, deška petrazrednica, učiteljska služba (za učitelja).
2. Spodnja Poljskava, štiričrazrednica, učiteljska služba.
3. Sv. Martin na Pohorju, pošta Slov. Bistrica, tričrazrednica, učiteljska služba.
4. Makole, šestrazrednica, učiteljska služba. Pravilno opremljene prošnje je vlagati po predpisani službeni poti do dne

1. marca 1921
 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.
 Okrajni šolski svet Slov. Bistrica.
 Maribor, dne 1. februarja 1921.
 Predsednik: dr. Lajnšič s. r.

Št. 144-I.

1. Sv. Jakob v Slov. gor., petrazrednica-dve učni mesti, eno za moške, eno za žensko.
2. Sv. Križ nad Mariborom, dvorazrednica, kazališki iverouk, nadučiteljska služba.
3. Puščava, pošta Sv. Lovrenc nad Mariborom, dvorazrednica, učiteljska služba.
4. Slivnica-Dobrovci, služba učiteljice ženskih ročnih del, stalno. Uradni sedež je Slivnica. Pravilno opremljene prošnje je vlagati službenim potom do dne

1. marca 1921
 pri dotičnih krajnih šolskih svetih, za razpisano službo učiteljice ženskih ročnih del samo pri krajnem šolskem svetu v Slivnici pri Mariboru.

Okrajni šolski svet Maribor,
 dne 1. februarja 1921.
 Predsednik: dr. Lajnšič s. r.

Učimo se srbohrvaščine!

V ta namen nam bo najbolje služila dr. Josipa Menceja

Kratka srbska gramatika in čitanka

ki jo je založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani in se dobiva v knjigarni Učiteljske tiskarne komad po 9 kron.

Priporoča se
 modna in manufakturna trgovina
Dragotin Sirec
 Celje, Cankarjev» ulica 4.
 zraven davkarije.

Večletno jamstvo! Ugodni plačilni pogoji!

Tvrdba JOSIP PETELINC
 LJUBLJANA — Sv. Petra nasip št. 7

Na veliko! Na malo!

se priporoča kot **edina tovarniška zaloga** šivalnih strojev **Gritzner** v vseh opremah. Material in izvršba **predvojnja**. Istotam se dobivajo igle, strojni deli za vse sisteme strojev, strojno olje, toaletne potrebščine, modno blago in galanterija. — Sprejemajo se tudi vsakovrstna strojna popravila.

Ljubljana — Sv. Petra nasip št. 7 (tik gostilne „Pri fajmoštru“.)

Večletno jamstvo! Ugodni plačilni pogoji!

ČEVLJI najlepše oblike in ČEVLJI najboljšje kakovosti
Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19. Telefon 175.
 Cenik franko zavoj in poština: veljaven od 1. februarja 1921 naprej do prekllea.

moški, chevreau z robom	črni	rujav	moški, kravina s kopicami in podkvami	črni	rujav
boks z robom	600—	—	gojzerski hribovci	500—	515—
boks z robom, polov.	605—	645—	ženski, boks z lak-kapico in robom	—	745—
za štrapaco:	—	615—	teletina z robom (štrapani)	615—	—
moški, teletina, brez kopic, okovani	495—	—	belo platno: visoki K 410—, polovičarji K 370—, izrezani z zapono K 340—	—	—
pitling z robom	—	535—			
pitling okovani z žebli	—	535—			
kravina z robom	495—	—			
kravina brez kopic, okovani z žebli	—	545—			

Po meri izdelani čevlji veljajo 5% več.

Naročila po pošti se izvršijo najvestneje in se odpremi blago isti dan po povzetju.

Za najvestnejšo izdelavo jamčim in prevzamem predčasne defekte v brezplačno popravilo.

Vsi izdelki so najboljše ročno delo iz lastne delavnice.

Učiteljska knjigarna v Ljubljani

priporoča naslednje nove knjige:

Dolina solz E. Gangl, tri enodejanke: I. Dva svetova. II. Dediščina. III. Trpini. Trdo vez. K 18.—

Otroški oder Drugi predelani natls. Sestavila Marica Gregoričeva (Stepančičeva). Igrice za mladino otroških vrtev in ljudskih šol. Broš. K 16.—

H. PODKRAJŠEK: Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte. Broš. 12 K.

Namen, razvoj in organizacija obrtnega in strokovnega šolstva drugod in pri nas.
 Spisal MIHREL PRESL, prof. na državni obrtni šoli v Ljubljani, broš. K 14.—

Za našo mladino!

Najprimernejša darila otrokom so mladinske knjige. V ta namen priporoča **Učiteljska knjigarna** v prvi vrsti one mladinske spise, ki jih je založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta«, in sicer:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	K 12—
Andrej Rapčič:	12—
Mišjakov Julče:	12—
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I in II. zvezek po	12—
Pav. Flerč: Iz mladih let. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	12—
Babica pripoveduje. Spis za mladino po	12—
Marko Šenjanin: Slovenski Robinzon	15—

Nadalje:

Rab. Tagore Povestice	12—
Dr. Ivo Šorli Bob in Tedi	30—
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	12—
Beb za mladi zob (pesmice)	12—
Dr. Ivan Lah: Dore	10—
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	3—
Mark Twain: Mali klatež	broš. K 26— vez. K 32—
Fran Rojec: Tončkove sanje (igrice)	20—
Ewald Bolka: Dvonožec	K 50— 56—
Fran Levstik: Martin Krpan	20—
Ivan Albreht: Mlada greda (pesmice)	40—
Jos. Pavčič: Našim malčkom (Malim pianistom)	40—
Nemcova: Češke pravljice (II. zvezek)	K 11— —
France Bevk: Pastirčki pri kresu in plesu	12— 16—
Moj zverinjak	20—

Razen tega vse šolske potrebščine, kakor zvezke in risanke lastnega izdelka, svinčnike, peresnike, peresa, radirke, vse po najnižjih cenah. — Šolske pušice (peresnice) po K 5—, 6—, 8/40. 9—, 25—, 30—.

Novo! Fran Levstik, zbrani spisi za mladino. Priredila: Fr. Erjavec in P. Flerč. Ilustroval: Anton Koželj. **Novo!**
 Broš. 46 K, elegantno vez. 54 K.

Šolski list. 1. štev. I., II. in III. stop. je pošla. Na razpologo so pa še: I. stop. 2. štev. 5 K, II. stop. 2. štev. 8 K, III. stop. 2. štev. 14 K. Prvkar je izšla tudi 3. štev. II. stop. Cena: 14 K.
 K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12 kron.